

Llibertat, Amnistia i Estatut d'Autonomia!

"De l'Estatut", així s'hauria d'anomenar un estudi de les reaccions en la societat catalana des que va començar aquella aventura política de la transició. En el record, una pancarta i un crit: "Llibertat, amnistia i estatut d'autonomia!" La ciutadania catalana prenia la paraula i es manifestava. Catalunya aixecava el dit.

D'aquelles vel·leïtats catalanistes, nacionalistes o separatistes per resoldre, el que a les Espanyes sempre s'ha qualificat de *problema catalán*, en va sortir de la cuina el cafè per a tothom. A les nacionalitats històriques ens el van portar a taula amb sacarina. Naixien comunitats com la de Madrid que ningú entenia ni es creia. Ni els mateixos madrilenys, que es van haver d'empescar una bandera i un himne. Un l'alcalde que parlava anglès de tarannà progressista, un mite des de la curta distància històrica, va recórrer a un filòsof de vestimenta estrofolària i aires anarcosindicalistes anomenat Agustín García Calvo. Vaig tenir el plaer d'aprendre-hi llatí i sentir-lo dissertar sobre lloros tropicals relacionant-los amb l'Antonio Machado i en Federico García Lorca.

L'excèntric catedràtic de llatí i filòsof, l'autor de la lletra de l'himne de la comunitat, també va patir una agressió dels ultres. El van plantofejar i tot ell amb les ulleres de miop paradigmàtic van anar en orris. Com m'ha recordat l'actitud dels actuals energúmens de la Diada a la seu de la Generalitat a Madrid amb la d'aquells escamots de la transició. *Cara al Sol*. Llavors s'armaven amb cadenes, i alguns havien pres d'amagat –o manllevat– la pistola al pare militar i heroi de la croada civil. El carrer, efectivament, era seu. I la *pàtria*, que els pertanyia malgrat els descafeïnats amb què es volien apaivagar les ínfulas perifèriques, que no ens excitàssim.

Els catalans durant la transició a Madrid érem espècie curiosa i gaudíem de cert prestigi afegit sense haver de demostrar massa mèrits que ho avalessin. Aquells anys els quèiem més simpàtics. I alguna adolescent fan del Bosé ens deixava anar "Digues-m'ho en català". A les aules, un recalitrant catedràtic gens sospitós de ser d'esquerres encara ens qualificava *d'equánimes catalanes*. I el rei alertava el president de la Generalitat de Catalunya, "Jordi tranquil, només és la Guàrdia Civil". Una tornada per a un pasdoble reial torero quan el monarca era el tòtem falaguer de la *campechanía*.

S'acabava la *movida*, s'esgotava la transició i els bonsais decoren la Moncloa. Figueres, amb en Dalí de cos present dirigint el seu teatre museu, acollia una peça més per al catàleg històric d'audaços amb sabre, en Tejero. Corrien anys de peix de palangre al cove i del català en la intimitat. De convivència cortès mentre la dreta començava a traure's la màscara amable sense metàfores i amb gosadia galopant.

Madrid – Barcelona i un AVE que no acaba d'arribar a París a dia d'avui. Un conte de la vora del foc, una història inacabable que verifica la màxima de Santiago tanca Espanya. Ja no són només dèries romàntiques ni compensacions territorials o pàtries *chicas* del ministre de torn fent passar l'alta velocitat per la porta del seu *cortijo*, és un afer econòmic i un antídoto eficaç contra la rendibilitat i l'eficiència comercials. Quina gran visió de negoci global! Vam sortir del 1992 amb en Cristòfor Colom vestit d'atleta presidint les Rambles, però vam començar a edificar l'ample de via europeu per la teulada.

Hi ha fulls de calendari caducat on Espanya, al mirall internacional, s'hi reflectia com un exemple de transició. A la marca *España* encara no li havien instal·lat la boina i una olímpada era possible. El món assistia a ritme d'amics per sempre a un espectacle organitzat a rellotge; la ciutadania i la societat civil –aquesta que continua donant-se la mà– era puntual, desinteressada i vivia il·lusionada. Els polítics de l'estat, de Catalunya i de Barcelona eren capaços de prendre cafè plegats sense trencar cap tassa. I el més important, el poble –aquest pacient que suporta i participa– no tenia l'evidència que els cadàvers de la corrupció existien. Potser perquè encara eren tendres, ben enterrats i no podien. Les fosses, els desguassos i les clavegueres haurien arribat al col·lapse quan el Madrid 2020 rep la patada que tampoc es mereixen els madrilenys de bona fe, que n'hi ha; més dels que figuren a les nòmines d'alguns mitjans de comunicació.

No vaig estar massa al cas del trànsit aeri durant la Diada, però les fotografies avalen una avioneta de platja amb cartell, un estel amb ideologia, passejant